



T.C. KÜLTÜR VE TURİZM  
BAKANLIĞI

**CİLT 1**



# **42. KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI**



Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

**42. Uluslararası Kazı, Araştırma ve  
Arkeometri Sempozyumu**

**42. KAZI SONUÇLARI  
TOPLANTISI**

**CİLT 1**

**23-27 MAYIS 2022  
DENİZLİ**

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ANA YAYIN NO: 3734/1**  
**Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Ana Yayın No: 195/1**

**Editör**

Dr. Adil ÖZME

23-27 Mayıs 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen 42. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu Denizli Pamukkale Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

**e-ISSN: 2667-8845**

**Grafik Tasarım**

Nihal KARAPEK

**Kapak Fotoğrafi**

Bahadır Duman, Tripolis 2021 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları

**Not:** Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil Özme tarafından denetlenmiştir. Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarlar sorumludur.

**Ankara 2023**

## ULUSLARARASI KAZI, ARAŞTIRMA VE ARKEOMETRİ SEMPOZYUMU YAYIN KURALLARI

Göndereceğiniz bildiri metinlerinin aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak gönderilmesi, kitabın zamanında basımı ve kaliteli bir yayın hazırlanması açısından önem taşımaktadır. Bildirilerin yazımında kitaptaki sayfa düzeni esas alınarak;

\* Yazılar A4 kağıda, üstten 5.5cm. alttan 5cm. soldan 4.5cm. sağdan 3cm.lik bir boşluk bırakılarak, 10 punto ile, bir satır aralığı olacak şekilde, Times New Roman fontu ile en fazla 10 sayfa yazılmalı,

\* Başlık 14 punto, büyük harf ve bold olacak şekilde yazılmalı,

\* Bildiri sahiplerinin isimleri başlığın altında, sağ üstte yer almalı, alt alta sıralanmalı ve unvan kullanılmamalı, dipnotta unvan, adı soyadı, bağlı olduğu kurum, şehir, ülke ve e-mail adresi mutlaka yazılmalıdır.

\* Metinde ana başlıklar büyük harflerle ve italik, alt başlıklar, baş harfleri büyük ve italik olarak yazılmalı,

\* Metin içinde geçen yabancı sözcük ve terimler, örneğin “*in-situ*” italik olarak yazılmalı,

\* Metin içinde Milattan Önce gibi çok alışılmış kısıltmalar dışında kısaltma kullanılmamalı, Milattan Önce ve sonra kısaltması: M.Ö., M.S. Erken Tunç Çağı: ETÇ olarak kullanılmalıdır.

\* Bölge adlarının ilk harfleri, aynı şekilde yer, coğrafya ve kurum adlarının ilk harfleri büyük yazılmalıdır. Örneğin: Doğu Anadolu, Yakın Doğu, Avrupa, Akdeniz Bölgesi, Dicle Nehri, Ankara Üniversitesi, Türk Tarih Kurumu gibi.

\* Ölçü ve ağırlıklar m. cm. mm. lt. gr. şeklinde yazılmalı,

\* Dipnotlar metnin altında ve metin içinde numaraları belirtilerek, 8 puntoda yazılmalı,

\* Dipnot ve kaynakçada (bibliyografya) kitap ve dergi isimleri italik yazılmalı,

\* Harita, çizim ve resimler 15 adetten fazla olmamalı, fotoğraflar JPG veya TIFF olarak gönderilmeli, gönderilen resimlerin çözünürlüğünün en az 300 pixel/inch olmalı,

\* Çizimlere (Çizim: 1 ), resimlere (Resim: 1 ), haritalara (Harita: 1 ) olarak alt yazı yazılmalı ve kesinlikle levha sistemi kullanılmamalı,

\* Yayın için telif anlaşması gerektiren Googleearth gibi görseller kullanılmamalı,

Yayınlanacak bildiri sayısının artması, kitapların zamanında basımını güçleştirdiğinden, bildirilerinizin sempozyum sırasında teslim edilmesi ya da en geç **1 Ağustos tarihine kadar, [yayinlar@ktb.gov.tr](mailto:yayinlar@ktb.gov.tr)** e-mail adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Yayın kurallarına uymayan ve geç gönderilen bildiriler kesinlikle yayınlanmayacaktır.

## PUBLICATION INSTRUCTIONS

The papers presented in the International Symposium of Excavations, Surveys and Archaeometry will be published as before.

1. In order to complete a high-quality print in time, we kindly request you to send the paper texts in the format specified below:

2. Texts should be written in 10 pages on A4 paper, with Times New Roman and 10 type size within a space of 13.5x19 cm. Line spacing should be 10 points.

3. Heading should be written in bold with 14 typesize and with 14 points of line space. Main headings should be written with capitals, sub-headings with lower letters. Both types of headings should be written in italics.

4. Footnotes should be placed at the bottom of the pages, with their numbers indicated in the text. Footnote texts should be written with 8 type size and line space of 8 points.

5. Book and periodical titles in the footnotes and bibliography should be written in italics.

6. Total number of drawings and photos should not exceed 15. Photos should be either in JPG or TIFF format with at least 300 dpi solution and sent in a separate file.

7. Captions should be added to drawings (Drawing: .....), photos (Photo: ..... ) and maps (Map: .....). Plate system should not be used.

8. Authors must indicate their names, titles and contact information in their papers.

9. Digital text of the paper should be added to the print-out and both texts should be identical. Otherwise the digital version will be considered default.

As sudden accumulation of papers makes it difficult to complete printing in time, papers should either be submitted during the symposium or sent to [yayinlar@ktb.gov.tr](mailto:yayinlar@ktb.gov.tr) until the 1st of August.

The papers that fail to comply with those instructions or that are sent after the deadline will not be published on no account.

## İÇİNDEKİLER

Abdulkadir BARAN 2020-2021 İDYMA KAZI ÇALIŞMALARI.....	9
Abuzer KIZIL EUROMOS ANTİK KENTİ 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	19
Adnan BAYSAL CANHASAN HÖYÜKLERİ 2021 ÇALIŞMALARI.....	41
Ahmet ÇAYCI, Zekeriya ŞİMŞİR GEVALE KALESİ 2021 YILI KAZI ÇALIŞMALARI.....	45
Akın ERSOY, Sarp ALATEPELİ, Ozan ÇAKMAK SMYRNA / İZMİR 2021.....	55
Akın TEMÜR, Gözde YENİAY, Nagihan ÇAKIR, Sefa TORUN SEBASTOPOLİS ANTİK KENTİ 2021 YILI KAZI VE RESTORASYON ÇALIŞMALARI.....	71
Ali BAŞ, Remzi DURAN, Necla DURSUN, Şükrü DURSUN 2021 YILI KEYKUBADİYE SARAYI KAZISI.....	83
Ali BORAN, Razan AYKAÇ SİLİFKE KALESİ 2021 YILI KAZI ÇALIŞMALARI.....	103
Ali Yalçın TAVUKÇU, Akın TEMÜR, Zerrin AYDIN TAVUKÇU Mesut CEYLAN, Sinem COŞKUN, Kasım EKER, Ayşe AVLİ ALABANDA 2021.....	119
Anacleto D'AGOSTINO, Valentina ORSI THE 2021 EXCAVATION SEASON AT UŞAKLI HÖYÜK.....	129
H. Asena KIZILARSLANOĞLU, Marcello BARBANERA ELAIUSSA SEBASTE 2021 KAZI ÇALIŞMALARI: HEDEFLER VE SONUÇLARI.....	143
Aslı ÖZYAR, Elif ÜNLÜ, Serdar YALÇIN, Türkan PİLAVCI TARSUS-GÖZLÜKULE KAZISI 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	157

Asuman BALDIRAN IASOS KAZISI 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	173
Atilla ENGİN, Özgür ÇOMAK, Deniz Burak KİŞNİŞ HAMAÇ HÖYÜK KURTARMA KAZILARI 2021.....	195
Atilla ENGİN, Sabahattin EZER, Abdülhamit KAVAK, Aydoğan BOZKURT, Derya BOZKURT, Şenay DORUK ENGİN, Deniz Burak KİŞNİŞ OYLUM HÖYÜK 2021.....	215
Atilla ENGİN, Özgür ÇOMAK, Emrah ÖZDEMİR TAŞLIGEÇİT HÖYÜĞÜ KURTARMA KAZILARI 2021.....	233
Atila TÜRKER, Kenan SÜRÜL, Cahide Gizem TIRIL ÖZBİLGİN, Gamze Nur MERİÇ DOMBALAKTEPE KAZISI 2021: BAŞLANGIÇ RAPORU VE İLK SONUÇLAR.....	253
Aygün EKİN MERİÇ, Ali Kazım ÖZ, Nezihat KÖŞKLÜK KAYA, Fatih Hakan KAYA, Nihal KARDORUK, Yusuf KAHVECİ İZNİK ROMA TİYATROSU 2021 YILI KAZI VE RESTORASYON ÇALIŞMALARI.....	269
Ayla SEVİM EROL, Serdar MAYDA, Tolga KÖROĞLU, Çilem SÖNMEZ SÖZER ÇORAKYERLER 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	289
A. Tuba ÖKSE, Mesut VURAL, Vehbi YURT, Azad GÜL AMBAR BARAJI – GRE FILLA (AMBAR I) 2021 KURTARMA KAZILARI.....	297
Ayşegül AYKURT, Kadir BOYÜKULUSOY, Umay OĞUZHANOĞLU ÇALTILAR HÖYÜK 2021 YILI KAZILARI.....	313
Aytaç COŞKUN AMBAR BARAJI 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	333
Aytaç COŞKUN SİLVAN BARAJI 2021 YILI KAZI ÇALIŞMALARI.....	357
Aytaç COŞKUN, Gamze HASDEMİR BOZKUŞ ZERZEVAN KALESİ 2021 YILI ÇALIŞMALARI.....	377

B. Ayça POLAT BECKS	
KREMNA KAZISI 2021 YILI ÇALIŞMALARI (İLK SEZON)	391
Bahadır DUMAN	
TRIPOLIS 2021 YILI KAZI VE RESTORASYON ÇALIŞMALARI	405
Bilal SÖĞÜT, Tunç SEZGİN	
STRATONIKEIA VE LAGINA 2021 YILI ÇALIŞMALARI	425
Bilge HÜR MÜZLÜ, Göze ÜNER, Ahmet MÖREL, Mevlüt Nebi GÜMÜŞTEKİN, Gurbet KILINÇ, Burak SÖNMEZ, Hilal USLU	
SELEUKEIA SIDERA ANTİK KENTİ 2021 YILI TİYATRO SCENE BİNASI ÇALIŞMALARI	445
Birol CAN	
BLAUNDOS ANTİK KENTİ 2019-2021 ÇALIŞMALARI (İKİNCİ, ÜÇÜNCÜ VE DÖRDÜNCÜ SEZON)	453
Bora UYSAL, Ali ÇİFÇİ	
ELBİSTAN KARAHÖYÜK VE HAMZATEPE KAZILARI 2021	471
C. Brian ROSE, Ayşe GÜRSAN SALZMANN	
GORDION 2021	481
Celal ŞİMŞEK	
LAODIKEIA BATI TİYATROSU ÇALIŞMALARI	493
Cesur PEHLEVAN, Yener BEKTAŞ, Pınar GÖZLÜK KIRMIZIOĞLU, Okşan BAŞOĞLU, Uğur DOĞAN, Ayhan YİĞİT, Ferhat KAYA, Ali AKBABA	
2021 YILI YENİYAYLACIK FOSİL LOKALİTESİ KAZISI	513
Christof BERNS, Christine ÖZGAN, Julien ZURBACH	
MİLET 2021 YILI ÇALIŞMALARI	523



## DOMBALAKTEPE KAZISI 2021: BAŞLANGIÇ RAPORU VE İLK SONUÇLAR

Atıla TÜRKER\*

Kenan SÜRÜL

Cahide Gizem TIRIL ÖZBİLGİN

Gamze Nur MERİÇ

### GİRİŞ

Dombalaktepe<sup>1</sup>, Samsun'un Atakum ilçesinde, Büyükoyumca mahallesi ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampüsü arasında kalan Kamaz (bugün Hacı Dere) Vadisi'nde konumlanan bir höyüktür. Kamaz Deresi'nin menderes yaparak suladığı ormanlık vadinin dar bir kavsindeki kayalık tepe üstünde bulunan höyük, kuzeyindeki Karadeniz'e kuş uçuşu 4 km. mesafededir (Resim: 1a).

Çok sayıda kaçak kazıya maruz kalan höyüğün tescil kaydı 1998 yılında yapılmış olmakla birlikte kapsamlı ilk yüzey araştırması 2015-2019 yılları arasında gerçekleştirilmiştir<sup>2</sup>. İlk sezon çalışmalarında tahribatlı alanları belgelemek ve önlemek, höyüğün yayılımını ve kültür dolgusunu anlamak, lojistiği tamamlamak, müteakip yıllarda yapılacak kazı çalışmalarının planlanması ve yerleşim karakterini tespit için yönlendirici verileri toplamak hedeflenmiş; bu öncelik kapsamında höyüğün değişik kesimlerinde kazı ve sondajlar yapılmıştır.

- \* Doç. Dr. Atıla TÜRKER, OMÜ Fen Edeb. Fak., Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Ab.D., Kurupelit Kampüsü 55139, Atakum, Samsun/TÜRKİYE [atilaturker@gmail.com](mailto:atilaturker@gmail.com)  
Kenan SÜRÜL, Samsun Arkeoloji ve Etnografya Müzesi v. Müd., Kale Mahallesi 19 Mayıs Bulvarı No: 5 İlkadım, Samsun/TÜRKİYE, [kenan55arkeolog@hotmail.com](mailto:kenan55arkeolog@hotmail.com)  
Cahide Gizem TIRIL-ÖZBİLGİN, Doktora, OMÜ Lisansüstü Eğt. Enst., Arkeoloji Ab.D., Kurupelit Kampüsü 55139, Atakum, Samsun/TÜRKİYE, [gizemtiril74@gmail.com](mailto:gizemtiril74@gmail.com)  
Gamze Nur MERİÇ, Yüksek Lisans, OMÜ Lisansüstü Eğt. Enst., Arkeoloji Ab.D., Kurupelit Kampüsü 55139, Atakum, Samsun/TÜRKİYE, [gamze.meric61@gmail.com](mailto:gamze.meric61@gmail.com)
- 1 Dombalaktepe Höyük kazısı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün maddi destek ve izinleriyle (15.04.2021 tarih ve E-51337267-160.02.02-1324712 sayılı, Proje No: MK015502 [2021]) Amasya Orman Bölge Müdürlüğü İzin ve İrtifak Şube Müdürlüğü'nün (27.04.2021 tarih ve E-64769078-020-997801 sayılı) olurluyla 16/08/2021-09/11/2021 tarihleri arasında Samsun Arkeoloji Müzesi'nin başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Kazı çalışmalarına, metnin yazarları dışında, Dr. Michael Deniz Yılmaz, Arş. Gör. Zeynep A. Yılmaz, doktora öğrencileri İsmat Abbas, Semih Yaşar Çizikci, Özkan Özbilgin, Yük. Lisans öğrencileri Merve Günay ve Okan Saral, Arkeolog Mücahit Gür, Harita Teknikerleri Engin Yıldız ile Bora Ersoy, Lisans öğrencileri Aysin Melek Taşdelen, Şamil Utku Doruk, Hasan Zafer Altuntaş, Kaan Şamlıoğlu, İmran Gürsoy, Pelin Koçoğlu, Ahmet Orkun Yaylı, Edanur Öztürk, Ahmet Şahin, Samet Aydın ve Serkan Karamehmetoğlu katılmıştır. Kazı çalışmalarımıza ilgilerini esirgemeyen T.C. Atakum Kaymakamı Kemal Yıldız, T.C. Atakum Bel. Bşk. Cemil Deveci ile Bel. Bşk. Yrd. Atilla Küçükala, Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü İşl. Müd. Menderes Özkolay ile İşl. Şefi Kadir Güler, İl Kültür ve Turizm Müd. Adnan İpekdal, Samsun Müzesi Arkeologları Salih Kurudere ile Uğur Akyüz, OMÜ Güvenlik Müd. İrfan Cinsoy, yüklenici Ahmet Kılıç'a içtenlikle teşekkür ederiz.
  - 2 Türker, A. (2016): "Samsun Bölgesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2015 Yılı Çalışmaları Sonuç Raporu: Atakum Lokalesi ve Kültürel Mirasını Koruma Önerileri", B. Şişman (Ed.), *Atakum'a Akademik Bir Bakış: Yeni Atakum*, Samsun, 27-44; Türker, A., Tırıl-Özbilgin, C. G. (2022): "Samsun K1y1 Kesimi 2019 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması Raporu", C. Keskin (Ed.), *2019-2020 Yılı Yüzey Araştırmaları*, Cilt 1, Ankara, 193-210.

*KAZI ÇALIŞMALARI*

Doğal kayalık üzerinde, 130,121 m. rakımındaki höyüğün büyüklüğü, yükselti sınırları dikkate alınarak, 115x100 m. ölçülmüştür. Höyük, ağaçlarla ve sık çalılıklarla kaplı olduğundan ilk sezon kazı çalışmaları için açıklığın bulunduğu tepe noktası (L15d ve L16c-d) ve batı yamacı (K14c-d) tercih edilmiştir. Batı yamaçta kaçak kazılarla tahrip edilmiş alanlarda (L14b ve L14d) ve höyüğün doğu devamında (K19d) sondaj, höyüğün etrafını çevreleyen duvarların bir kısmında ise temizlik çalışmaları yapılmıştır (Resim: 1b).

*L15 ve L16 Plankare*

Höyüğün tepe noktasındaki L15 ve L16 plankarelerinin üç açmasında, L15d (129,745 - 128,776 m.), L16c (129,945 - 129,185 m.) ve L16d (129,395 - 127,925 m.) açmalarında çalışılmıştır. Oldukça ince olan kültür seviyesinin ortalama kalınlığı sadece bir metre civarındadır<sup>3</sup>. Özellikle ağaç köklerinin açmalara dağılımı buradaki mimari dokuyu büyük ölçüde dağıtmış, bütünlüğün anlaşılmasını zorlaştırmıştır. Dağınık taş simetrisi ve toprak sertliği izlenerek dar cepheleri kuzeybatıya bakan bir dikdörtgen mimarinin varlığı belli belirsiz seçilmekte olup, taş temelli duvarların hatıl dikmelerle (F1) desteklendiği anlaşılmıştır. Koyu kahverengi kültür toprağının altında açığa çıkan sarı renkli anakayaya bir tandır çukuru (F5) açıldığı ve iki çöp çukurunun bulunduğu (F2 ve F13) görülmüştür. L16d gridinin güneybatı kenarında birbirine bitişik yapılmış yuvarlak formulu ocak açığa çıkarılmış, ocağın üstü ve yakın çevresinde çok sayıda hayvan çene kemiği bulunmuştur (Resim: 2a).

*Kuzey ve Kuzeybatı Duvarı Temizlik Çalışması*

Dombalaktepe Höyüğü'nün etrafını bir duvar çevrelemektedir (Resim: 2b). Duvar, batı ve kuzey kesimlerde, yüksekliği 2,50-2,80 m.ye dek yükselen kiklopik boyutlara ulaşırken, doğu ve güney kesimde yüksekliği 1 m. ve altına düşmektedir; boyutları itibariyle bir sur yapısını çağırırsa da, Kamaz Deresi'nin akış yönünde devasa taşların seçilmiş olması, bunların daha çok su taşkınlarını önlemek amacıyla yapıldığını düşündürmektedir. Höyüğün 1,5 km. batısına yapılan Aksu Barajı bugün suyun cazibeli akmasını sağlasa da, yöre halkından baraj öncesinde vadi içinde mevsimsel taşkınların sel düzeyine geldiği öğrenilmiştir. Suyun sert aktığı dönemlerde su kenarına yapılan değirmenlerden birisi höyüğe hemen 200 m. mesafededir.

Bugün ağaç ve sık çalılardan duvar yapısı çok belirgin seçilememektedir. Hem görsel kaydını oluşturmak hem de harita aplikasyonlarını yapmak için kuzey ve kuzeybatıdaki duvarların bitki temizliği yapılmıştır. Pek çok taşın defnecilerce sökün edilerek etrafında derin kaçak kazı çukurları açtıkları görülmüştür.

3 Höyüğün bu kesiminde 1990'lı yıllara kadar bahçe tarımı yapıldığı ve görece daha yüksek olduğu yöre sakinlerinden öğrenilmiştir.

Höyüğün kuzey kesimini çevreleyen kiklopiik taşlar hafif geriye doğru yatık dizilmiş, taşların doğal formları dikkate alınarak boşluk kalmayacak biçimde birbirine yaslanarak örülmüştür. Bu örgü biçimi, höyüğün yaklaşık 20 km. güneyinde konumlanan Akalan Kalesi'nin sur sistemini<sup>4</sup> anımsatmakla birlikte, dış yüzlerinin aynı şekilde düzgün yontulmamış olması ve kenet yerlerinde kesme bulunmamasından dolayı, farklıdır; bu özelliğiyle Akalan surlarının arkaik bir görünümünü sunmaktadır! Kuzeybatıdaki kiklopiik duvarın taşları dik oturtulmuş, bazılarının kenarları düzeltilmiştir. Bunlardan bağımsız tek başına duran dikili taş, Doğu Avrupa'nın Menhirlerini<sup>5</sup> anımsatsa da, kazı yapmadan bir sonuca varmak için bu öneriye varmak erkendir. Höyüğün tepe noktasında açığa çıkarılan Demir Çağ buluntuları ile ilişkisi, ileriki kazı sezonlarında, bu çerçevede tartışılabilir.

#### *L14 Plankare*

Höyük tepe noktasının batı kesiminde kaçak kazılarla tahrip edilen L14b (127,955 m.) ve L14d (126,745 m.) açmalarında sondaj yapılmıştır. L14b açmasında (B5) yanmış sıva/tabana parçaları gözlenmiştir. Yamaçtaki L14d açmasında (SN3) derinleşilen 0,54 m. seviyesinde anakayaya ulaşılmıştır. Plankarenin ağırlıklı buluntuları GKÇ'ye tarihlenen keramik parçalarıdır.

#### *K14 Plankare*

Höyük tepe noktasının batı yamacındaki plankarenin iki gridinde, K14c ve K14d açmalarında yapılan kazılarda, sezonun en kapsamlı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bunlardan K14d açmasında anakaya seviyesine kadar kazı yapılmış, bunun batı devamındaki diğer açmada sadece ilk kültür seviyesi -kısmen- açığa çıkarılabilmektedir.

#### *K14d Açması/Sondaj 1 (SN1)*

Dombalaktepe'nin stratigrafisini ortaya koymak için yapılması hedeflenen sondaj çalışması K14d açmasında gerçekleştirilmiştir. Açmanın güney bitişiğinde yer alan ve açma içini kısmen (1 m. kadar) kapsayan kaçak kazı çukuru dikkate alınarak sondajın bu açmada yapılmasına karar verilmiştir. Açma, etrafındaki sıkı ağaç köklerinin müsaade ettiği ölçüde 3x4,5 m.ye daraltılmış, kazılar sonucunda 3,70 m. (128,815 – 125,114 m.) kalınlığındaki kültür dolgusunun varlığı belgelenecek anakayaya ulaşılmıştır.

Mimariye ait gözlenen unsurlar, dayanımı düşük malzemeyle yapıldıklarını göstermiş; kullanılan yapı malzemeleri, temel izleri ve yapı enkazlarından takip edilebilmiştir. Mimaride görece az kullanılan taş ya temel seviyesinde seyrek dizilmiş sıralardan ibarettir ya da dolgu malzemesidir. Asıl yapı malzemesinin ağırlıklı olarak ahşap ve kalın olmayan kerpicin olduğu, açığa çıkarılan dikme çukurları ve yanmış kerpiç üzerindeki hatıl, dal parçaları ve sa-

4 Macridy-Bey, Th. (1907): *Une citadelle archaïque du Pont: Fouilles du Musée Impérial Ottoman*, (Mitteilungen der Vorderasiatischen Gesellschaft 4/12), Berlin.

5 Tsonev, L., Kolev, D. (2013): "Megolithic structures and dolmen orientation in Bulgaria", *Archaeoastronomy and Ancient Technologies* 1(2), 55-84.

man talaşı (*wattle and daub*) izlerinden anlaşılmıştır; bunlar kalınlığı 0,20 m.yi bulmayan çit ve benzeri ince duvarların varlığına işarettir. Tekil duran taşların bazıları bu ağaç direklerini desteklemiş olmalıdır. Enkaz içinde yanmış halde bulunan kerpiçlerde belirgin bir form tespit edilememiştir; yanmamış örneklerin bazılarının pişirilmeden çamur sıva şeklinde (*pisé*) yapıldıkları anlaşılmıştır (Resim: 3a).

Açmanın ilk iki evresinde (II/1-2) doğu-batı yönlü taşı seyrek örülmüş mekân (B9) duvarı (F15) ve üçüncü evredeki (II/3a-b) 1/4'ü korunmuş seyrek taş dolgulu oval planlı duvar (B19) dışında bulunan tüm unsurlar, fırınlar, tandır ve ocaklardan oluşan pişirme yerleridir. Fırınlar kubbemsi üst yapıya sahip tek tipte görülürken, ocaklar değişik boyut ve tiplere sahiptir. Tandırın varlığı ise açmanın kuzey kesitinde, aşağıya doğru genişleyen forma sahip tek örnekten (F4) bilinmektedir.

Fırınlar arasında korunagelmüş en iyi örnek, bir kısmı açmanın güney kesitinde kalan ve üst kısmı kaçak kazıyla tahrip edilmiş olandır; üst üste yapılmış dört kubbemsi fırınının (F6a-d) oturma çapı 2,20 m. toplam yüksekliği yaklaşık 2,0 m.dir; birden çok kez onararak defalarca kullanıldığı üzerindeki kalın çamur sıvalarından ve yakın çevresine yayılan yanmış enkazından ve kül birikintilerinden anlaşılmıştır. Çoğu mekân dışında gözlenmiş ocaklar iki tipte, kerpiç kenarlı büyük ocaklar ve etrafı küçük/orta taş sıralarıyla yuvarlak çevrelenmiş üstü açık küçük ocaklar (çapları 0,5 m.ye kadar) şeklinde görülmüştür. Ocakların hepsinde sıkışmış kül taban ortaktır. Kimi müstakil alanlarda tekil örneklerle temsil edilirken, kimi de F15 duvarının güneyi boyunca (B24S1-5) sıralananlar gibi, kümelenmiş ve birden çok kez aynı alanda yenilenmiş örnekle temsil edilebilir (Resim: 3b).

#### *K14c Açması*

K14d açmasının batı bitişiğindeki K14c, eğimden dolayı 5 m.de 1,5 m. kod farkına (127,935- 126,435 m.) sahiptir. Doğu bitişiğindeki sondajın derinliğine bağlı mukavemeti sağlamak için ve kalın ağaç köklerinden dolayı kesit 1,5 m. genişliğinde tutulmuş, açma 5x3,5 m. ölçülerine daraltılmış, düşük koddaki alanların kazısı müteakip yıla bırakılmıştır. Kalınlığı sadece 0,15 m. olan pulluk seviyesinden sonra kültür tabakasına erişilmiştir. Bir evrede sadece üç seviye (bir evre) inilmiştir. İlk iki seviyede dağınık halde açığa çıkarılan küçük-orta ve orta boy taşların seyrek dağıldığı görülmüştür; bunlar, altındaki seviyenin açık kahverengine değişen sert toprak yapısının üzerindedir.

#### *K19d Açması / Sondaj 2 (SN2)*

Höyük yükseltisinin 40 m. doğusunda, Kamaz Deresi'ne inen yamaç kesiminde höyüğün yayılımını tespit için sondaj kazısı yapılmıştır. Sondaj açması 2x2 m. ölçülerinde açılmış, çalışmalara 109,055 m. kodunda başlamış, fazla derinleşilemeden (0,10-0,35 m.) ana kayaya ulaşılmış, herhangi bir kültürel varlığa rastlanmamıştır.

## BULUNTULAR

Dombalaktepe 2021 kazısının değişik kontekst ve birimlerinden elde edilen çok sayıdaki mineral, kayaç ve cevher analizleri ve envanter ile etüt dışındaki diğer buluntuların tasnifi devam etmektedir. Aşağıda, sezon çalışmalarında edilen bazı buluntu gruplarına genel özellikleriyle değinilmiştir.

### *Keramik*

Açmaların en karakteristik buluntu grubu, keramikleridir. Demir Çağ ve Erken Hellenistik Döneme tarihlenen keramikler sadece L15-16 plankarelerde, Kalkolitik Çağ ise kazısı yapılan diğer sektörlerde bulunmuştur. Mevut sonuçlara göre Demir Çağ keramikleri iki evreye, ODÇ ile GDÇ'ye ayrılabilmiştir. ODÇ keramiklerinin ağırlığını monokromlar oluşturur. Bezemeli keramiklerin çoğunluğu boyalı, diğerleri yiv/oluk veya kabartmalıdır. Bazılarında GTÇ/EDÇ etkilerini görmek mümkündür. EHD keramiklerinin çoğu ise siyah glazürlüdür (Resim: 4a).

Kalkolitik Çağ (GKÇ 1-2) keramiklerinin baskın ağırlığı koyu kırmızı, kahve ve siyahlardan oluşan koyu yüzlü tek renklilerdir. Pişme özelliklerine göre alacalı ton geçişleri görülür ve *black-topped* örnekler de vardır. İri kaplar görece azken, küçük ve orta boy kaplar ağırlıktadır; küçük kaplar arasında minyatürler de bulunur.

Bezemeliler, “boyalılar” ile “kazıma, baskı ve kabartma” şeklinde iki ana grupta tasnif edilebilir; bunların dışında perdah bezemeliler de vardır. Boyalılar iki gruptur: siyah zemin üzerine beyaz boyalılar ve astar renginin koyu tonunda bant bezemeliler. İlki, Kalkolitik Çağ ve ETÇ'de Anadolu ve batı komşularında tanınan geleneğe aittir. Diğer boyalılar ise yereldir. Kazıma, baskı ve kabartmalardan oluşan bezemeliler grubunda kazımalar daha çok ince yiv, çizi, dar ve geniş ile sığ veya derin oluklardan ibarettir; bunlardan biri kırmızı, diğeri beyaz incrustelidir; beyaz incruste, çentikli başka bir örneğe daha uygulanmıştır. Sokum bezekler delik veya hatlar şeklindedir. Kabartma bezeme ya gövde genişliğine bant ya da kaş şeklinde kavisli verilmiştir. Kabartma, tekil örneklerin birinde üçlü, diğesinde antropomorfik yapılmıştır (Resim: 4b-c).

### *Pişmiş Toprak Eserler*

Pişmiş toprak buluntuların çoğunluğunu tezgâh ve kirman ağırlıkları oluşturur. Tekil örnekleri oluşturan diğerleri arasında kil topan (kapama?), halka parçası ile bir savurga (?) ve/veya dokumada kullanıldığı düşünülen bir gereç bulunmuştur (Resim: 5a).

### *Taş Eserler*

Kazı çalışmaları sonucu en az elde edilen buluntu grubu taş eserlerdir. Ezgi taşlarının yanı sıra havan eli olarak değerlendirilen grup, bunlar arasında en yaygın olanlarıdır. Bunu kalem, perdah, palet ve biley taşları izlemektedir. İşçiliğin basit olması ve daha çok işlevsel

yönlerinin dikkate alınarak belirgin bir form verme çabasının bulunmaması, ilk gözlem notu olarak kaydedilebilir. Tekil örnekler arasında bir taş balta parçası ile kırık bir mermer bilezik vardır (Resim: 5b).

#### *Yumuşakça Kabukları*

Yumuşakça kabukları (*Molluska*), Dombalaktepe kazılarında en çok tespit edilen bulun-tular arasındadır. Bunlar *gastropod* ve *bivalva* gruplarına ait türlerdir. Ön gözlemler *broad spectrum* tüketim özellikleri ve yetiştiricilikle ilgili olası bilgileri, sınırlı da olsa, sunmuştur. Küçükten iri boylara dek değişen bazı yumuşakça kabuklarının takı olarak kullanıldıkları, üst bitimine veya orta kesimine açılan deliklerden anlaşılmıştır (Resim: 5c).

#### *Yontmataş Topluluğu*

Yontmataş topluluğunun ağırlığını çakmaktaşı, azını obsidyen oluşturmaktadır. Alet topluluğunda ilk sırayı orak-dilgi elemanlarının alması, yerleşimde önemli ölçüde tarımın yapıldığının göstergesi olmalıdır.

#### *Kemik Alet ve Objeler*

Kazısı yapılan her açmadan çok sayıda ve çeşitte bulunan faunal kalıntıların çoğu dağı-nık, kimi birimlerde toplu halde açığa çıkarılmıştır. Zooarkeolojik incelemeleri henüz ya-pılmadığından hayvan türleri ve bunların istatistiksel dağılımları sunulmamıştır. K14c ve K14d kontekstlerinde yatay ve dikey düzlemde seçilen hayvan kemiklerinden altı örneğe radyokarbon testleri gerçekleştirilmiştir<sup>6</sup> (Resim: 6).

Çok sayıdaki faunal kalıntıya karşın kemik eser çeşidinin görece azlığı dikkat çekicidir. Bunların ağırlığını iğne ve bız gibi deliciler oluştururken, pandantifler, yassı halkalar ve spa-tüller birkaç örnekten ibarettir (Resim: 7a).

Kemik eserler arasında en özgün buluntu grubu, kemik idollerdir. Yüzeyi kimi yerinde ka-zınarak düzeltilmiş, alt bitimi düzleştirilmiş veya kesilmiş, üstte bazılarının doğal çukurları ince bir aletle hafifçe belirginleştirilmiş; bazılarının içi dolu bırakılırken bazılarının içi boşaltılmıştır (Resim: 7b). Anadolu'daki tek tip örneği Devret Höyük'te<sup>7</sup> bulunmuşken, diğer tip örneklerinin değişik varyantları Doğu Avrupa ve özellikle Balkan lokalitelerinden<sup>8</sup> bilinmektedir.

6 Kazının 14C analizini yapan Dr. Turhan Doğan (TÜBİTAK-MAM) ile sonuçların kalibrasyonunu (OxCal) ger-çekleştiren Doç. Dr. F. Gülten Ekmen'e (Zonguldak Bülent Ecevit Üniv., Arkeoloji Böl.) çok teşekkür ederiz.

7 Türker, A. (2014): "Devret Höyük 2013 Kazısı ve İlk Sonuçlar" Dönmez, H. (Ed.), *36. Kazı Sonuçları Toplan-tısı 1*. Cilt, Ankara, 363-382.

8 Topluca bkz. Parzinger, H. (1993): Studien zur Chronologie und Kulturgeschichte der Jungstein -, Kupfer - und Frühbronzezeit zwischen Karpaten und Mittlerem Taurus, Mainz am Rhein; Hansen, S. (2007): *Bilder vom Menschen der Steinzeit. Untersuchungen zur anthropomorphen Plastik der Jungsteinzeit und Kupferzeit in Sü-dosteuroopa*, (Archäologie in Eurasien, 20), Mainz, 2007.

### *Metal Eserler*

Metal eserler, K14c açmasından (GKÇ) bir arada bulunan bakır kalem ile bakır sarmal ve L15d (B5) açmasından (DÇ/EHD) bulunan bir kurşun küpeden ibarettir<sup>9</sup> (Resim: 8).

Saç halkası veya kullanılmak üzere hazır tutulan tel olarak yorumlanabilecek bakır sarmal yedi tur sarılmıştır. Yuvarlak kesitli (kal. 0,3 cm.) tel, bükülü (Gen. 4,8x3,8 cm. Ağ. 17,4 gr.) halde bulunmuştur; toplam açık uzunluğu 45,0 cm.den fazladır (DMB21.E180).

Bakır kalemin (Uz. 10,2 cm. Ağ. 16,84 gr.) gövdesi karesi dörtgen kesitlidir ve üst bitimi hafif yuvarlatılmış, ucu yassılaştırılarak inceltmiştir. Kalıp yapımı olması gereken eserin gövdesinin çekiçlenerek biçimlendirildiği düzensiz yapısı ve değişken kalınlığından (kal. 0,50-0,65 cm.) anlaşılmaktadır (DMB21.E181).

Kurşun küpe, halka biçimli ve klipslidir (Gen. 1,35x1,3 cm.). Kalınlığı (0,19-0,30 cm.) ve kesiti (yuvarlak/oval) değişkendir (DMB21.ÖR152).

### *SONUÇ*

Dombalaktepe 2021 yılı ilk sezon kazı çalışmalarında, ileri yıllarda yapılacak olan çalışmaların ön raporu olması açısından höyüğün farklı kesimlerinde kazı ve sondajlar yapılmıştır. İlk yıl çalışmalarında höyüğün tepe noktasında (L15d ve L16c-d), batı yamacında (L14b, L14d ve K14c-d) ve höyüğün doğu devamında (K19d) kazı ve sondajlar, höyüğün kuzey ve kuzeybatı kesiminde temizlik çalışmaları gerçekleştirilmiş, bu sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

Höyüğün tepe noktasında bulunan ve Demir Çağ ve Erken Hellenistik Dönem buluntuları veren L15-16 plankarelerinde anakayaya, kısa bir kazının (ortal. 1 m.) ardından ulaşılmıştır. Höyük üzerindeki yoğun bitki örtüsü ve ağaç kökleri bu açmalar içerisindeki mimari dokunun anlaşılmasını zorlaştırmışsa da dağınık taş hizaları ve toprak izlerinden dikdörtgen mimarinin varlığı anlaşılmıştır. Bu açmaların en karakteristik buluntu grubu keramiklerdir. Bu keramikler ODÇ ve GDÇ – EHD'ye ayrılabilmiştir. ODÇ keramiklerinin bazılarında GTÇ/EDÇ etkileri vardır.

Höyüğün etrafını çevreleyen ve kuzey ile kuzeybatı kesimde kiklopi taşlarla örülü duvar, ilk bakışta bir sur yapısını çağırırsa da, ilk izlenim, bunların akış yönünde bulunan Kamaz Deresi'nin taşkınlarından korunmak için yapıldığı yönündedir. Hafif yatık yapısı ve taş bindirme tekniğiyle Akalan Kalesi surlarının arkaik versiyonunu andıran duvarların Demir Çağda tabakalarıyla ilişkisi olduğu, şimdilik, öngörülebilir.

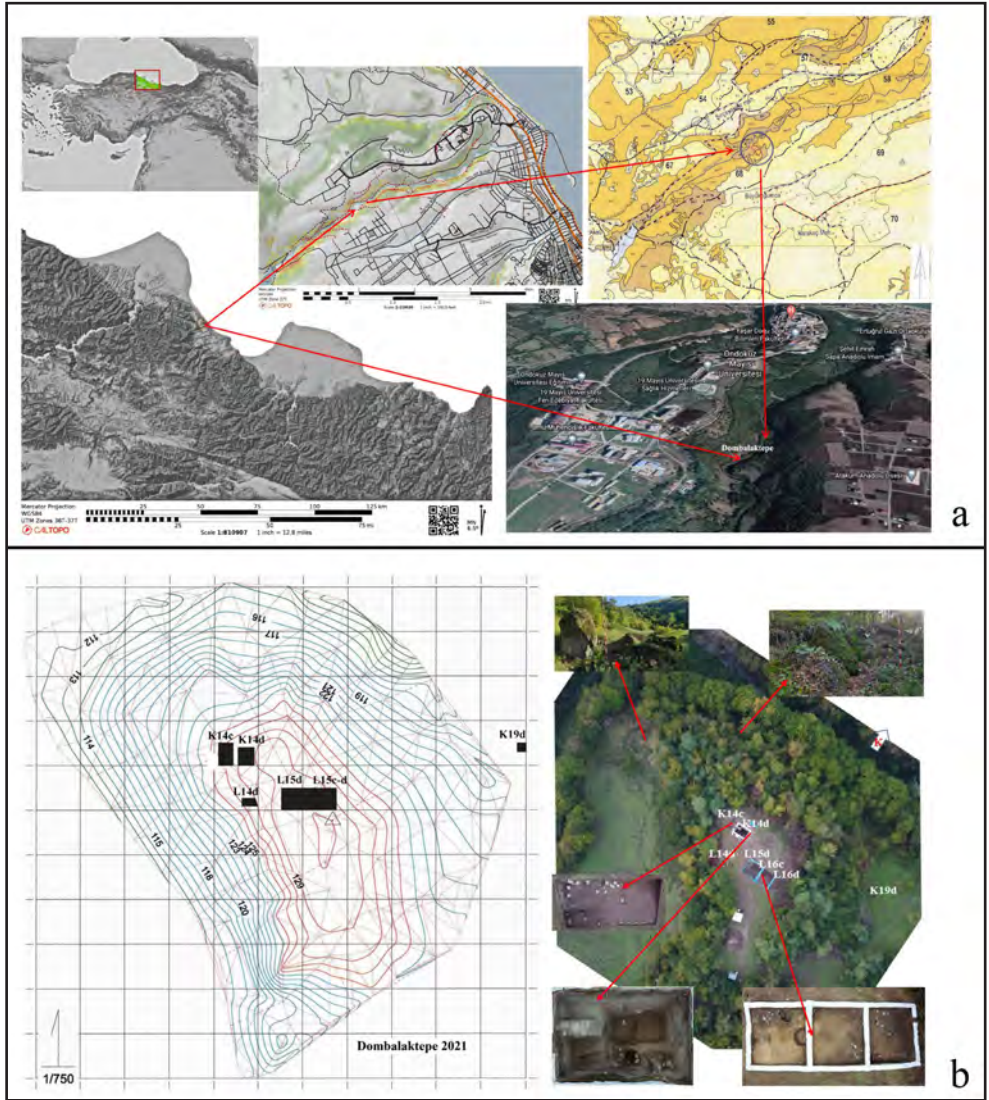
Sezonun en kapsamlı sonuçlarına höyüğün tepe noktasının batı yamacında, Kalkolitik Çağ buluntuları veren K14 plankaresinde yapılan çalışmalarda ulaşılmıştır. Bunlardan K14d sondajında anakayaya kadar inilmiş (3,70 m.), bunun batı bitişiğindeki K14c kazısında ilk

9 Eserlerin analizlerini (Spectro xSort XH003 pXRF) gerçekleştiren Dr. Ümit Güder ve Arş. Gör. Tolga Özak'a (ÇOMÜ-ÇOBİLTUM) içtenlikle teşekkür ederiz.

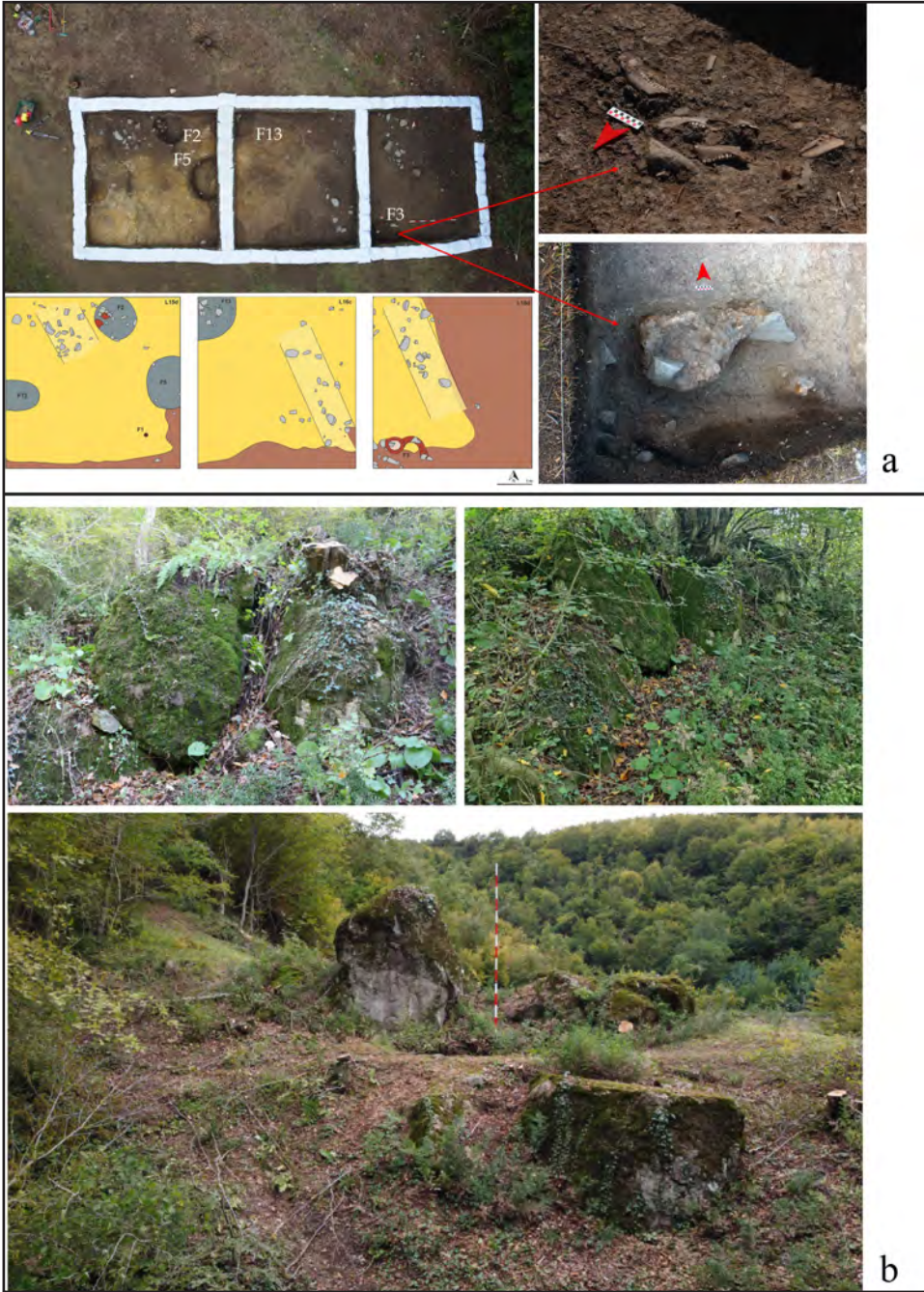
kültür seviyesi kısmen açığa çıkarılmıştır. Her iki açmadan elde edilen toplam altı radyo-karbon verisi (GKÇ 1-2) ve anakayaya kadar inilen K14d sondajı dört yapı evresinin tespit edilmiş olması, müteakip yıllar yapılacak çalışmalar için de yönlendirici sonuçlar vermiştir. Bu evrelerin mimarisi, dayanımı düşük malzemeyle yapılmıştır. Taş kullanımı görece azdır; ya temel seviyesinde seyrek dizilmiş sıralardan ibarettir ya da dolgu malzemesidir. Asıl yapı malzemesi ahşap ile dal/çalı ve kerpiç ile çamurdur; bu sonuçlar, ağırlıklı olarak, yapı enkazlarından ve koruna gelen unsurlardan elde edilmiştir. Tanımlanabilir unsurlar açmanın ilk iki evresinde (II/1-2) doğu-batı yönlü taşı seyrek örülmüş mekân (B9) duvarı (F15) ve üçüncü evredeki (II/3a-b) 1/4'ü korunmuş seyrek taş dolgulu oval planlı (B19) duvardır. Mekânsal yapılar dışındaki diğer tüm unsurlar fırın, tandır ve ocak gibi pişirme yerleridir. Bu plankarenin güneyinde kaçak kazılarla tahrip edilen açmalarda yapılan sondaj, keramikler bakımından, çağdaş olduklarını ortaya koymuştur. Höyüğün bu batı kesiminde elde edilen veriler yerleşimin Kalkolitik Çağ mimari karakterinin anlaşılmasını sağlayacak ölçüde henüz yeterli veriyi sunmamıştır. Dönem sakinleri yapılarını tepenin sert yamacına yaslayarak mukavemet sağlamış, anakayayı düzleştirilerek ve kimi yerde zemini dolgulayarak veya toprakla sıkıştırarak inşa etmişlerdir. Bu plankarelerde bulunan Kalkolitik Çağ (GKÇ I-II) keramiklerinin baskın ağırlığını kırmızı, kahve ve siyahlardan oluşan koyu yüzlü tek renkli örnekler oluşturmaktadır. Orta boy kaplar çoğunluğu oluştururken, iri kaplar nadirdir. Az sayıdaki bezemeliler boyama, kazıma ve kabartma gruplarından ibarettir.

Dombalaktepe 2021 yılı kazı çalışmalarında elde edilen küçük buluntular pişmiş toprak eserler, taş eserler, yontmataş topluluğu, kemik alet ve objeler, molluskalar ve metal eserlerden oluşmaktadır. pişmiş toprak eserlerin baskın çoğunluğu dokuma gereçleridir. Taş eserler arasında yer alan ezgi taşları ve havan eli, en çok bulunanlardır. Yontmataş topluluğunun çoğunluğu çakmaktaşı, azı obsidyen aletlerdir; tipler arasında orak-dilgi elemanlarının ilk sırayı alması, yerleşimde önemli ölçüde tarımın yapıldığının göstergesi olarak kabul edilebilir. Kemik eserlerin ağırlığını iğne ve bız gibi deliciler oluştururken, pandantif, yassı halka ve spatüller gibi tek tip örnekler de vardır. Bunlar arasında dikkat çeken spesifik buluntu grubu kemik idollerdir. Yumuşakça kabukları Dombalaktepe sakinlerinin bunları topladıkları ve yetiştiricilik yaptıklarını göstermiştir; tüketim sonrası bunların takı olarak da kullanıldıkları delikli örneklerden anlaşılmıştır. Az sayıdaki metal eserler ise K14c açmasından (GKÇ) bakır kalem ile bakır sarmal ve L15d açmasındaki (DÇ) bir kurşun küpeden ibarettir.





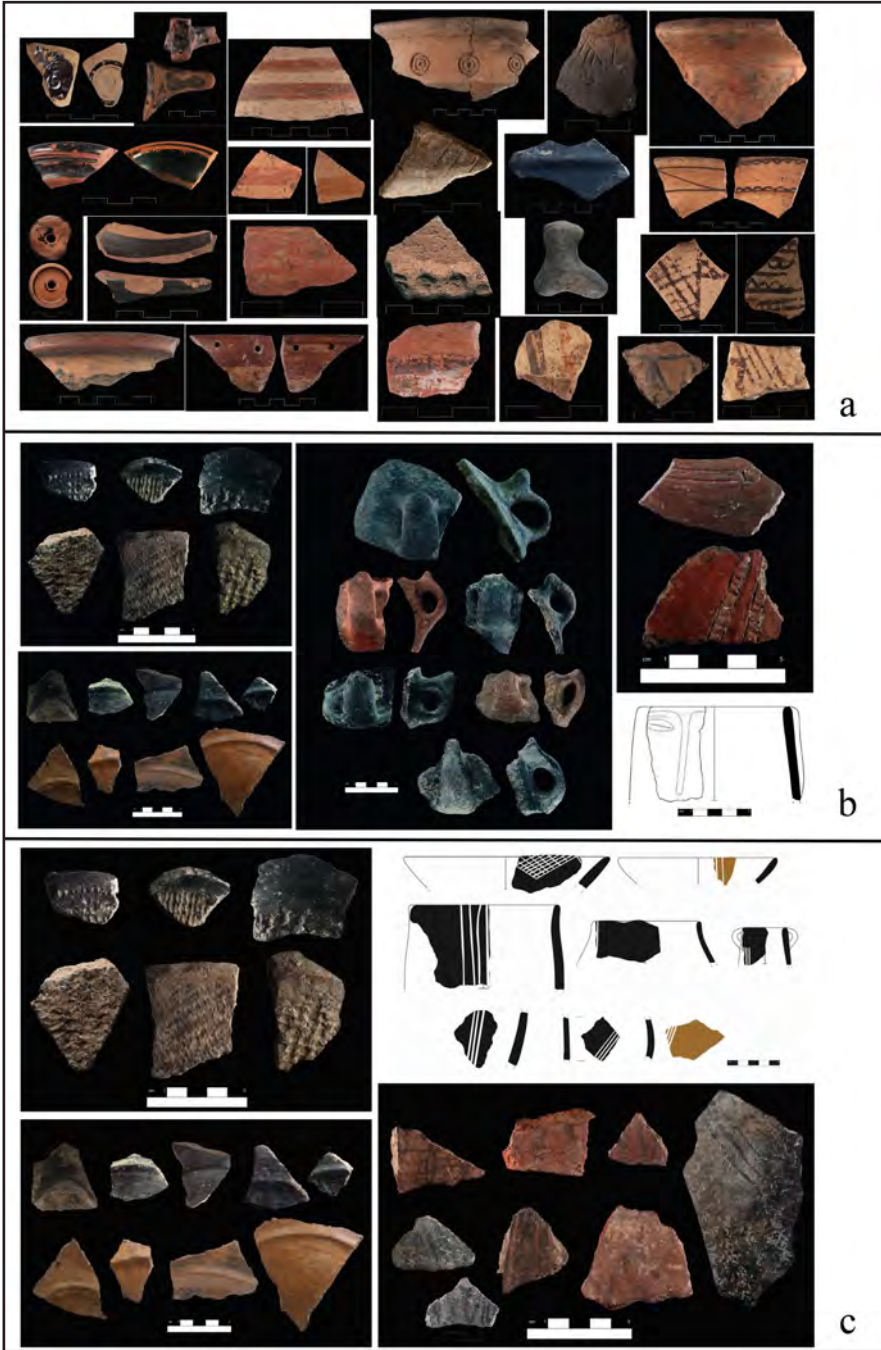
Resim 1: (a) Dombalkötepe Hüyükü'nün konumu ve (b) 2021 yılında kazısı yapılan alanlar.



Resim 2: (a) L15-16 Plankare ve (b) höyüğü kuzey -üst- ve kuzeybatı'dan -alt- çeviren duvarlar.



Resim 3: K14d Açması (a) GKÇ mimari elemanlarından ve (b) ocak ile fırın unsurlarından örnekler.



Resim 4: (a) ODÇ/GDÇ-EHD ve (b-c) GKÇ keramik örnekleri.



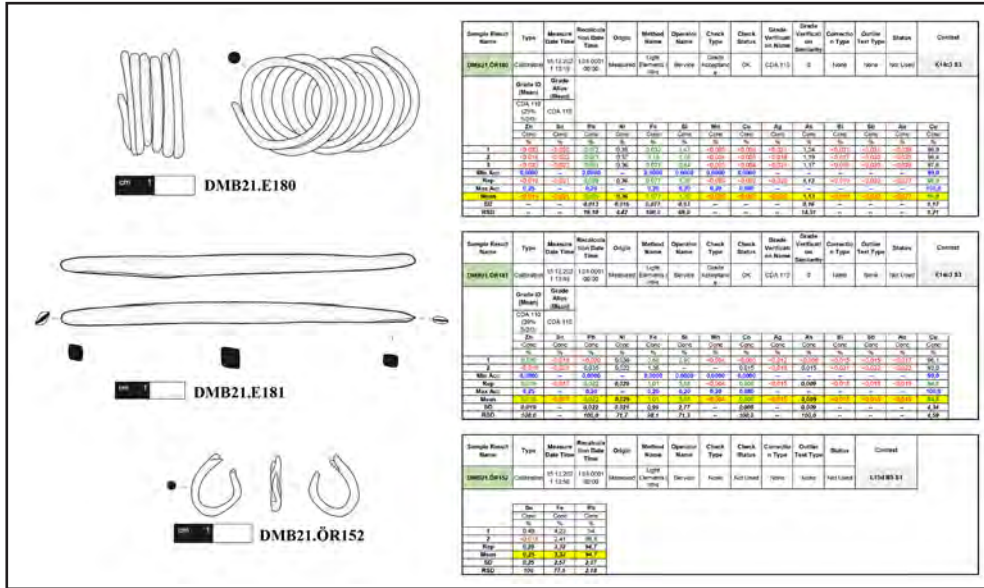
Resim 5: (a) Pişmiş toprak ve (b) Taş eserler ile (c) Delikli yumuşakça örnekleri.



No	Laboratuvar No.	Tanımı	Kontekst / Tabaka	Seviye (m)	<sup>14</sup> C Yaşı (GÖ)	<sup>14</sup> C Yaşı
1	TUBITAK-MAM 2026	Hayvan Çene kemiği ve Dişleri	K14d B9 Tabaka II/1b	127,565	5286±28	olasılık %95.4 4236 (23.6%) Kalibre MÖ 4188 <b>4175 (66.2%) Kalibre MÖ 4041</b> 4018 (5.7%) Kalibre MÖ 3994
2	TUBITAK-MAM 2027	Hayvan Çene kemiği ve Dişleri	K14d B24 Tabaka II/2a	127,035 – 126,875	5349±28	olasılık %95.4 4323 (10.9%) Kalibre MÖ 4292 <b>4261 (48.9%) Kalibre MÖ 4157</b> 4138 (35.7%) Kalibre MÖ 4053
3	TUBITAK-MAM 2028	Hayvan Çene kemiği ve Dişleri	K14d B26 Tabaka II/4c	125,865 – 125,775	5604±28	olasılık %95.4 <b>4496 (95.4%) Kalibre MÖ 4356</b>
4	TUBITAK-MAM 2029	Hayvan Çene kemiği ve Dişleri	K14c3 Tabaka II/1a	126,935 – 126,695	5224±28	olasılık %95.4 4219 (2.6%) Kalibre MÖ 4203 4163 (9.8%) Kalibre MÖ 4133 <b>4058 (83.0%) Kalibre MÖ 3965</b>
5	TUBITAK-MAM 2030	Hayvan kemiği	K14c9 Tabaka II/1a	126,895 – 126,865	5317±28	olasılık %95.4 <b>4246 (95.4%) Kalibre MÖ 4049</b>
6	TUBITAK-MAM 2031	Hayvan Aşık kemiği	K14c14 Tabaka II/1b	126,895 – 126,705	5338±28	olasılık %95.4 4319 (5.6%) Kalibre MÖ 4296 <b>4256 (47%) Kalibre MÖ 4154</b> 4114 (42.9%) Kalibre MÖ 4052

Resim 6: Dombalaktepe 2021 yılı radyokarbon alınan kemikler ve testlerinin kalibre edilmiş sonuçları.





Resim 8: Bakır (DMB21.E180-E181) ve kurşun (DMB21.ÖR152) eserleri ile pXRF analizleri.





Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü